

HATAY EKONOMİSİ

Hatay ilinin ekonomik hayatına hâkim sektörler; Demir-çelik, ticaret, tarım, sanayi, ulaştırma (nakliyecilik) ve inşaat sanayidir.

ATSO'ya bağlı üye firmalarımızın ağırlıklı sektörleri; Nakliye, ihracat, inşaat ve mobilyadır.

Son yıllarda İhracatçı firma sayında ki artış, Hatay ekonomisine çok önemli bir hareketlilik kazandırmıştır.

İlimiz 2017 yılında;

- **896 ihracatçı firması** ile 81 ilin içerisinde **13.sırada** yer almaktadır.
- Hatay'ın ihracat değeri diğer illerle karşılaştırıldığında, son on yılda devamlı ilk 10'da olduğu görülmektedir.
- **Hatay 2017 yılında; 153 ülkeye ihracat yapmaktadır.**

2016 Yılı sonu itibariyle; Hatay'ın İhracat rakamı : 1 milyar 745 milyon dolar iken,

2017 Yılı sonu itibariyle % 33 artan ihracat rakamımız 2 milyar 336 milyon dolar olmuştur.

2017 yılında Hatay'ın en çok ihracat yaptığı ilk 5 ülke sırasıyla; Suriye, Suudi Arabistan, Irak, Romanya ve Rusya Federasyonu olmuştur.

Hatay ili, TÜİK İhracat rakamlarında 2004-2011 yılları arasında sürekli bir artışla (654.914.000 \$ dan 2.050.554.653 dolara) % 213 artış göstermesine rağmen 2011 yılındaki Suriye kriziyle birlikte yıllar itibariyle azalarak 2016 yılında % 14,93 azalış göstermiştir.

2017 yılı sonu itibariyle ihracat rakamlarında gözlenen artışla (2.333.773.128 dolar) Hatay ihracatı 2011 yılı rakamlarının üzerine çıkmayı başarmıştır.

2017 yılındaki ihracat rakamlarının fasıllar düzeyinde lokomotifini demir-çelik sektörü oluşturduğundan, büyüme etkisi Antakya düzeyinde diğer sektörlerde hissedilmemektedir.

Ülkelere göre ihracat rakamlarına baktığımızda Suriye, 2017 yılında 2010 yılına göre % 96'lık artış ve 207 milyon ABD Doları ile Hatay ilinin en fazla ihracat yaptığı ülke konumuna yükselmiştir.

Suriye ihracatındaki bu artışın işletmelerde hissedilmesi söz konusu değildir. Bu rakamın büyük çoğunluğu yapılan insani yardımlar, yabancı kuruluşlar veya Suriye vatandaşlarının aralarında yaptıkları ticaret nedeniyle gerçekleşmektedir.

Afrin operasyonundan itibaren 2018 yılının ilk üç ayında aylık Hatay ilinin ihracat rakamları hissedilir düzeyde artarak, 2011 yılından itibaren bu aylar için 2013 yılında ulaşılan en yüksek ihracat rakamlarını Ocak ve Şubat aylarında geçmeyi başarmıştır.

TÜİK 2017 Eylül verilerine göre Türkiye genelinde işsizlik oranı % 10,6 olarak gerçekleşti. Düzey 2'ye göre işsizlik oranının en yüksek olduğu 3. Bölge %16,4 ile TR 63 Bölgesidir.

2017 yılında çalışma hayatında milli istihdam seferberliği kapsamında Hatay'da 21 bin 66 kişinin işe yerleştirildi.

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü verilerine göre Hatay, nüfusa oran açısından Kilis'ten sonra 2. sırada yer almaktadır. Reyhanlı'da ise Suriyeli nüfusun Reyhanlı nüfusuna oranı % 135 'tir. (Reyhanlı nüfusu 92.000, Reyhanlı'daki Suriye nüfusu 125.000'dir.

Geçici koruma altına alınan Suriyeli yabancıların illere göre dağılımında Hatay, İstanbul ve Şanlıurfa'dan sonra 3. sırada;

Geçim kaynağı olarak önemli bir yeri olan Tarım sektöründe çiftçi sayısı 2008 yılından 2016 yılına 39.619 dan 18.349 a, %53,7 oranında azalma göstermiştir. Bu rakam iş gücü piyasasında bir değişimin gerçekleştiğini göstermektedir.

TÜİK'in il düzeyinde açıkladığı en güncel iş istatistiği 2013 yılına ait buna göre; işgücüne katılım oranlarında Hatay

Türkiye genelinde en düşük 13. sıradaki il olmuştur. İşsizlik rakamlarına göre ise 11. sırada yer almıştır.

Fakat Suriye savaşından benzer şekilde etkilenmiş olan iller kapsamında düzenlenecek bu sorunlara özgü bir teşvik veya destek programının geliştirilip uygulanması kısa vadede daha hızlı sonuçlar verecektir. Ayrıca, bugünlerde sınır ötesinde yaşanan jeopolitik gelişmelerden kaynaklı sorunların bölgemiz pazarında hissedileceği aşikârdır. Bu tablodan hareketle Hatay- Şanlıurfa ve Kilis illerini kapsayacak şekilde, “Özel istihdam ve Teşvik Paketi” kapsamına alınması ve uygulanması Halkımızın ortak beklentisi ve isteğidir. Bu durum genel anlamda orta vadede olumlu sonuçlar doğuracaktır.

Yaşanan terör olayları nedeniyle terör olaylarından zarar gören esnafımızı rahatlatmaya yönelik olarak Bakanlar Kurulumuz tarafından Hatay ve Kilis İllerinde faaliyet göstermekte olan tarımsal üreticiler ile esnaf ve sanatkarların hazine faiz destekli kredi ödemelerinin 20.01.2018-30.04.2018 tarihleri arasında faizsiz olarak bir yıl süre ile ertelenmesi kararı verilmiştir.

Kilis İlinin tamamı için 31 Aralık 2017 öncesindeki vergi borçları ve sosyal güvenlik prim borçları 31 Aralık 2018 tarihine kadar erteleme kararı alınmıştır. Hatay İlimizin Hassa, Kırıkhan, Kumlu, Reyhanlı, Yayladağı ve Altınözü İlçelerinde ikamet eden sigortalılar ve işverenlerinin de Ocak içi ayına

denk gelen kurum alacaklarının 28 Şubat 2018'e kadar ertelenmesine ve hem vergi hem sigorta primlerinin 6 ay süreyle tamamının ertelenmesine karar verilmiştir.

Bölgemizde zor durumda kalan esnaf ve tacirimize yönelik desteklerinden dolayı esnaf ve tacirlerimiz adına Hükümetimize şükranlarımızı sunuyoruz. Terör olayları sonucunda mağdur olan, İlimizin belli İlçelerinde faaliyet gösteren esnafımıza verilen desteğin yanında; Suriye'deki iç savaş nedeniyle yıllardır ekonomik sıkıntı yaşayan İlimizdeki tüm İlçelerde faaliyet gösteren bütün esnaf ve tacirlerimizi kapsayacak şekilde yeni bir destek kararı alınması yönünde çalışma başlatılması oldukça faydalı olacaktır.

Başlangıçta geçici olduğu düşünülen ve sonrasında kalıcı bir hal alan Suriyeli Göç dalgası, başta ekonomi, eğitim, iş yaşamı, istihdam, sağlık, güvenlik, yerleşim hayatı, elektrik, şehir altyapısı, trafik ve sosyo-kültürel hayat dahil olmak üzere pek çok alanda zorunlu ek yükler getirmektedir.

Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi Müdürlüğü tarafından hazırlanan 2016 Raporuna göre; 2011 yılından bugüne Türkiye'de resmi rakamlara göre 224.750 Suriyeli çocuk doğmuştur. Suriyelilerin önemli bir bölümünü çocuk ve genç yaşta kişiler oluşturmaktadır. Bu kesim Türkiye'de büyümektedir.

Kayıtlı olan Suriyeli sığınmacıların 515.116'sı 0-4 yaş aralığında, 1 milyonun üzeri de zorunlu okul çağındadır. Bu sayının sadece 508.846'sı eğitim görmektedir. (Kaynak: AFAD)

Tüm bu verilerden hareketle,

Türkiye'de yaklaşık 3 milyon 588 bin Suriyeli misafir yaşamaktadır. Göç İdaresi'nin 26 Nisan 2018 tarihli güncellemesine göre de geçici koruma kapsamındaki Suriyeli misafirlerin ilimizdeki sayıları 442.740'a ulaşmıştır. Türkiye'deki Suriyeli göçmen nüfusunun, Türkiye 'deki genel nüfusa oranı % 4,44, artı % 3 ü de diğer mültecilerden oluşmaktadır.

Hatay'daki Suriyeli nüfusun, Hatay genel nüfusuna oranı %28,11 dir. Ülkemizde Suriyeliler konusu, bir toplumsal uyum sorunu olarak ele alınmalı; çalışma hayatı, eğitim, barınma, sağlık, belediye hizmetleri, toplumun alıştırılması gibi alanları düzenleyecek bütüncül bir politika uygulanmalıdır. Tüm bu verilerden hareketle," Göç ve Entegrasyon Bakanlığı" kurularak, bu bakanlık tarafından koordine edilmesi büyük bir ihtiyaç teşkil etmektedir.

- **Ülkemizde Suriyeliler konusu, bir toplumsal uyum sorunu olarak ele alınmalı; çalışma hayatı, eğitim, barınma, sağlık, belediye hizmetleri, toplumun alıştırılması gibi alanları düzenleyecek bütüncül bir politika uygulanmalıdır. Tüm bu**

faaliyetlerin Göç ve Entegrasyon Bakanlığı kurularak, Bu bakanlık tarafından koordine edilmesi,

- Bu sebeple, ülkemize gelen Suriyeli genç işgücünü avantaja çevirerek, sanayinin gelişmesinde bir alt yapı yatırımı olan meslekî ve teknik eğitime gerekli önemin verilmesi zorunludur.
- Suriyeli sığınmacıların, Türkçe eğitimi, profesyonel beceriler ile güçlendirilmesi,
- Sığınmacılara, Mesleki eğitimlerin verilmesi,
- İşgücü piyasasında aranan niteliklerin kazandırılması,
- İş arama süreçlerinde destek verilmesi sağlanmalıdır.
- Sosyal faaliyetler vasıtası ile Suriyeli mültecilerin yerel halk ile dayanışma ve diyalog kurmasına aracılık edecek girişimler düzenlenmelidir.

3 Ağustos ile 18 Ekim 2017 tarihleri arasında kapatılan Cilvegözü Sınır Kapısı'ndan, Suriye'ye günümüzde yasaklı ürünler (silah yapımında kullanılan kimyasallar) dışındaki tüm kalemler ihraç edilmeye başlanmıştır.

Ülkemizden Suriye'ye ihracat, Babül Hava Sınır Kapısı öncesi tampon bölgede gerçekleşmekte, insani yardım, gıda, ilaç ve temizlik maddesi dışındaki maddelerin ihracatı bazı dönemler kesintiye uğramakta, bu durum da Hatay'lı ihracatçıları olumsuz etkilemektedir. İhracatın sekteye uğratılmaması beklentimizdir.

Ayrıca: TIR geçişlerine kapalı olan ancak binek araç (araba) ve insan geçişleri yapılmakta olan Yayladağı Sınır Kapısının da yeniden açılması, yeni bir koridorla tır geçişlerinin sağlanması,

Hatay'ın ekonomisini ve turizmi canlandırarak, ticareti yeniden başlatacak yeni bir gelişme olacaktır.

Türk ihracat ve lojistiğini Ortadođu'ya bağlayan tek Ro-Ro hattının devamını sağlayabilmek için 2012 yılında Ekonomi Bakanlığımız tarafından verilen 1000 dolarlık (\$) desteğin 1500 dolarlık (\$) olarak tekrar hayata geçirilmesi veya Süveyş kanalı üzerinden yapılan taşımacılığın en az %50 oranında desteklenmesi bölge ve ülke lojistiği için oldukça büyük önem arz etmektedir.